

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο συνεχίζοντας τὴν περιοδεία του ἦρθε καὶ στὴν πόλη μας καὶ ἔδωκε παραστάσεις τῶν ἑφτά ἔργων, πού ἔδωκε παντοῦ ὅπου περιώδευσε. Μὲ δίψα καὶ προσδοκία σοβαροῦ θεάματος καὶ ἐξαιρετικῶν παραστάσεων τὸ κοινὸ τῆς Θεσσαλονίκης ἔσπευσε μὲ πρωτοφανῆ συρροὴ νὰ παρακολουθήσῃ ὅλα τὰ ἔργα, πράγμα πού ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Θεσ)νίκη διψᾷ ἀπὸ θέατρο σοβαρὸ καὶ εἶναι πρόθυμη νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ.

Ἄλλὰ ὁ χρόνος πού παιζότανε τὸ κάθε ἔργο ἦταν ἀνεπαρκές. Ἔπρεπε νὰ μείνῃ περισσότερο καιρὸ καὶ κάθε ἔργο νὰ παιζόταν τουλάχιστο δέκα μέρες, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ τὸ ἰδοῦν ὅλοι ὅσοι θέλουν. Καὶ εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ πού θέλουν, γιὰτὶ ἡ Θεσ)νίκη εἶναι μεγάλη πόλη. Τὸ κοινὸ ταλαιπωρήθηκε κυριολεκτικᾶ, ἀγανάκτησε πολὺ, γιὰ νὰποκτήσῃ εἰσιτήρια. Ἦταν ἀδιαφορία τῶν ἀρμοδίων τοῦ Θεάτρου, ἔναντι τοῦ κοινοῦ. Ἦμποροῦσαν κάλλιστα νᾶχουν δύο καὶ τρία ταμεῖα, τὸ ἓνα νὰ πουλᾷ τῆς ἡμέρας τὰ εἰσιτήρια, τὸ ἄλλο νὰ προπουλᾷ τῶν ἐπομένων ἡμερῶν καὶ τὸ τρίτο νὰ πουλᾷ εἰσιτήρια ἀπλῆς εἰσόδου (γαλαρίας). Παραπολλοί, ἰδίως δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἔμειναν μὲ τὸ πικρὸ παράπονο, ὅτι δὲν μπόρεσαν ν' ἀποκτήσουν εἰσιτήρια γιὰ τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, γιὰτὶ δὲν τοὺς τὸ ἐπέτρεπε ἡ ὑπηρεσία των νὰ στριμωχθοῦν ὥρες ὀλόκληρες μπροστὰ στὸ ταμεῖο. Ἐπίσης παραπονούμενος εἶναι ὁ πνευματικὸς κόσμος τῆς Θεσσαλονίκης, γιὰτὶ παραμελήθηκε, περιφρονήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου. Ἄλλοι ἐδημοσίευσαν καὶ πληροφορίες γιὰ τὴ σκανδαλώδη διάθεση τῶν εἰσιτηρίων εἰς τὴν μαύρην ἀγοράν. Ἄν τοῦτο εἶναι ἀληθινὸ, τότε τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον ἔδωκε λαβὴν σὲ διχασμὸν τοῦ λαοῦ εἰς προνομιοῦχους καὶ μή, καὶ σὲ ἀνάπτυξη μίσους ἔναντιὸν τῶν ἐξαγοραζόντων τὰ πάντα—ἀκόμη καὶ τὰς θέσεις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου—μὲ τὸ χρῆμα των.

Ἄλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἂν τὸ Ἐθν. Θέατρο φάνηκε ἀντάξιο τῆς φήμης του Δυστυχῶς δὲ μποροῦμε νὰ τὸ ποῦμε αὐτὸ ἀπόλυτα. Δὲν ἔχει τὴν παλαιὰ του αἴγλη. Πρῶτα-πρῶτα ὁ θίασος δὲν εἶναι ἄριστος. Δὲν ἠμπορεῖ ὅπως εἶναι συγκροτημένος νὰ παίξῃ σοβαρὰ ἔργα, τραγωδίαι πού ἀπαιτοῦν ἠθοποιούς ἀρίστους. Ὑπάρχουν βέβαια πολὺ καλοὶ ἠθοποιοὶ μὲ φιλοτιμίαν καὶ

κατανόηση, με φυσικά κι' επίκτητα προσόντα, μα πάντα λείπουν οί μεγάλης ὀλκῆς ἠθοποιοί. "Επειτα τὰ ἔργα πού μᾶς παρουσίασαν, ἂν ἐξαιρέση κανεῖς τοὺς «Πέρσας» τοῦ Αἰσχύλου, τᾶλλα δὲν ἦσαν πολὺ σπουδαῖα. Τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο πρέπει νὰ παίζη τὰ δυσκολώτερα καὶ τὰ καλύτερα ἔργα τοῦ δικοῦ μας καὶ τοῦ ξένου δραματολογίου.

"Αλλη γενικὴ παρατήρηση πού ἔγινε ἀπὸ πολλοὺς εἶναι ὅτι δὲν μετεφέρθησαν ὅλα τὰ σκηνικὰ στὴ Θεσσαλονίκη, —ἄλλο δεῖγμα ὑποτιμήσεως τοῦ κοινοῦ τῆς Θεσσαλονίκης, πού δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δικαιολογηθῇ με τὸ οἰκονομικὸν ἐπιχείρημα. "Ετσι παρουσιάθηκε τὸ περίεργο καὶ ἄτοπο φαινόμενο νὰ ρεκλαμάρωνται στὸ πρόγραμμα σκηνογραφίες, οἱ ὁποῖες δὲν παρουσιάσθησαν στὴν παράσταση. Γενικὰ οἱ ἐπιπλώσεις στὶς σκηνογραφίες ἔδιδαν τὴν ἐντύπωση ὅτι οἱ παραστάσεις γίνονται ἐκ τῶν ἐνόντων.

Εἰδικώτερα: Α' Στὸν «Παπαφλέσσα» τοῦ Σπ. Μελεᾶ: Δὲν ἐφάνηκαν τόσο τέλειοι, ὅσο θᾶπρεπε, οἱ ἠθοποιοί πού παράστησαν τὰ σημαντικὰ ἱστορικὰ πρόσωπα τοῦ Ὑψηλάντη, τοῦ Παλ. Πατρῶν Γερμανοῦ, τοῦ Μαυροκορδάτου κ.λ.π. Αὐτὰ τὰ πρόσωπα δὲν ἔχουν βέβαια σημαντικὴ δράση στὸ ἔργο, ἀλλὰ μιὰ πού παρουσιάζονται στὴ σκηνὴ ἔστω καὶ γιὰ νὰ εἰ-

ποῦν μιὰ μόνο λέξη, πρέπει νὰ ἔχουν ὅλο τὸν ὄγκο καὶ τὸ βάρος, πού ταιριάζει στὴν ἱστορικὴ τους φυσιογνωμία. "Επειτα ὁ ἠθοποιὸς πού ἔπαιξε τὸ ρόλο τοῦ Ἄλεξ. Ὑψηλάντη ἔκαμε τὸ λάθος—πού δὲν τὸ εἶδε νὰ τὸ διορθώση κανένας—κι' ἐμφανίσθηκε με κομμένο τὸ ἀριστερό του χέρι, ἐνῶ εἶναι πασίγνωστο ὅτι τὸ δεξιὸ του χέρι εἶναι πού τὸ ἔχασε στὴ μάχη τῆς Δρέσδης τὸ 1813 πολεμῶντας τὸν Ναπολέοντα. "Αλλο: τὴ σκηνὴ ὅπου παρουσιάζεται ὁ φιλέλληνας Χάου, τὴν περικόψανε, μολονότι στὸ πρόγραμμα ἀναφέρεται ὅτι τὸν Χάου θὰ τὸν παίξη ὠρισμένος ἠθοποιός. Ἡ ἀσυνέπεια

αὕτη ἀρμόζει στὸ Ἐθνικὸ Θέατρο; Τέλος ἐφάνηκε ὅτι καὶ οἱ ἐπιπλώσεις ἦσαν λειψές, μάλιστα στὴ σκηνὴ τοῦ ὄντα τοῦ βοεβόδα τῆς Καλαμάτας δημιουργήθηκε ἀρκετὴ δυσχέρεια, γιὰτὶ ἀντὶ γιὰ μεγάλο μεντέρι εἶχανε βάλει ἓνα μικρὸ καναπέ, ὅπου με δυσκολία εἶχε ξαπλωθῇ (στριμωχθῇ) ὁ βοεβόδας καὶ τὸ κακὸ μεγάλωσε ὅταν ἀργότερα ὁ βοεβόδας προσκάλεσε τοὺς προκρί-

τας τῆς Καλαμάτας νὰ καθίσουν, γιατί μολονότι ἦσαν κοντοὶ καὶ λιγνοὶ (—φαντασθῆτε καλοζωισμένους κοιζαμπάσηδες τρία λιγνὰ ὄντάρια! "Ἄλλο παραξενο αὐτό), δὲν χωροῦσαν νὰ καθίσουν καὶ στριμώχνονταν μὲ δυσκολία ὁ ἕνας ἐπάνω στὸν ἄλλον.

Β' Στὸ «Πολὺ κακὸ γιὰ τὸ τίποτε» τοῦ Σαίκσπηρ
Γενικὰ ὁ θίασος δὲν φαίνεται νὰ εἶναι πλήρους γιὰ ἔργα τοῦ Σαίκσπηρ, ἂν καὶ ἔχει μερικὰ στελέχη πρώτης γραμμῆς. Ἴσως μάλιστα, ἂν γε-

νικευόταν ἡ κρίση μας ὅτι ὁ θίασος δὲν ἔχει πρωταγωνιστὰς ἀρίστους γιὰ ὅλα τὰ ἔργα, θὰ ἤμασταν πιὸ κοντὰ στὴν ἀλήθεια. Ἐκεῖνο ὅμως πού πρέπει νὰ σημειωθῆ εἶναι ἡ ἀπορία τῶν θεατῶν γιὰ τὴν «ἀβαρία» τῆς σκηνογραφίας. Σκηνογραφία πού ρεκλαμάρεται στὸ πρόγραμμα δὲν παρουσιάστηκε στὴν παράσταση. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὰ τυπωμένα προγράμματα εἶναι παλιὰ καὶ δείχνουν πῶς παίχθηκαν τὰ ἔργα στὴν Ἀθήνα, καὶ ἀποδεικνύεται ὅτι ἐδῶ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο ἤρθε μὲ λειψὰ σκηνικά. Καὶ ἀκριβῶς αὐτὸ εἶναι ἔνδειξη περιφρονήσεως πρὸς τὸ κοινὸ τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ καὶ πρὸ τὸν ἴδιο τὸ σκοπὸ τῆς Ἐθνικῆς Σκηνῆς.

Γ' Στὸ «Ρουὶ Μπλάς» τοῦ Β. Οὐγκῶ.

Ἐδῶ ἔγινε πιὸ αἰσθητὴ μιὰ τάση τῶν ἠθοποιῶν νὰ κραυγάζουν. Εἶχε βέβαια παρατηρηθῆ καὶ στὸ «Πολὺ κακὸ γιὰ τὸ τίποτε», ἀλλὰ μόνο σὲ δυὸ ἢ τρεῖς ἠθοποιούς. Στὸ «Ρουὶ Μπλάς» ὑψώνουν τίς φωνές τους σχεδὸν ὅλοι. Σὰν νὰ πῆραν τρεῖς τόνους ψηλότερα τὴ βίαση. Ἔτσι διεφαινονταν ἡ π ρ ο σ π ά θ ε ι α νὰ ἀκουστοῦν καὶ ὅταν μερικὲς στιγμὲς ἔπρεπε νὰ κραυγάζου, δὲν εἶχε περιθώριο ἡ φωνὴ τους. Καὶ φώναζαν ὄχι μόνο στοὺς διαλόγους, ἀλλὰ καὶ στοὺς μονολόγους. Ἀλλὰ ἡ φωνὴ δὲν ἤμπορεῖ ν' ἀνεβῆ πιὸ πάνω ἀπὸ ὠρισμένα σκαλοπάτια χωρὶς νὰ πάψη νὰ εἶναι ὁμιλία. Τὸ ἔργο εἶναι ρωμαντικὸ καὶ ρωμανισμὸ δὲν εἶδαμε, ἰδίως ἀπὸ μέρος τῆς βασίλισσας. Ἄν ὁ ρωματισμὸς τοῦ Οὐγκῶ δὲν εἶναι ἀρεστός σήμερα—ἀλλο ζήτημα αὐτό—, τότε ἄς μὴ παιζότανε τὸ ἔργο. Μιὰ πού ἀνεβάστηκε, ἔπρεπε νὰ παρασταθῆ μὲ αἴσθημα τονισμένο καὶ χρωματισμένο, ὅπως τὸ ἤθελε ὁ συγγραφέας, γιὰ νὰ καταλάβῃ ἐπὶ τέλους τὸ κοινό, τί προῶμα ἦταν αὐτὸς ὁ ρωμαντισμὸς.

Δ' Στὸ «Βασιλικὸ» τοῦ Ἀ. Μάτση.

Ἡ καντάδα τῆς α' πράξεως ἦταν ἀθλία. Δικαιολογία κατὰ τὴ γνώμη μου δὲ χωρεῖ καμιά. Ἐπειτα, γιατί ὁ κ. Ἀρώνης στὴν τελευταία πράξη τῶρριξε στὴ φάρσα καὶ μάλιστα ἔχασε τὴν αὐτοκυριαρχία του καὶ δὲ μποροῦσε νὰ συγκρατήσῃ τὰ γέλια; καὶ ἔτσι ἔκανε καὶ τοὺς ἄλλους ἠθοποιούς νὰ γελοῦν. Καὶ στὸ ἔργο αὐτὸ ἡ ἐπίπλωση κάπως φτωχικὴ. Στὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Ρονκάλα μποροῦσε νὰ εἶναι πλουσιώτερη.

Ε' Σ τὸ ν « Ἀ ν θ ρ ω π ο κ α ι Ὑ π ε ρ ἄ ν θ ρ ω π ο , τοῦ Μ π έ ρ -
ν α ρ Σ ῶ .

Ἐπειδὴ τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν παρουσιάζει πρόσωπα ζωντανά, ἀλλὰ μᾶλλον τεχνητὰ ρομπότ πού ἔρχονται σὲ τέτοια περιπλοκή, ὥστε νὰ εὐνοῖ τὸ τάδε λογοπαίγνιο ἢ τὸ δεῖνα σαρκασμό, γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἠθοποιοί, ἰδίως οἱ πρωταγωνισταί, δὲν ἔδειξαν τὴν ἠθοποιίαν τους, πού ταιριάζει σὲ ἀνθρώπους μὲ ζωντανὸν ἦθος. Παίζουν καὶ συγκρούονται μεταξύ τους οἱ λέξεις καὶ οἱ φράσεις. Οἱ ἠθοποιοὶ κατ' ἀνάγκην ἐφόρεσαν τὴ μάσκα τῆς ψυχρῆς καὶ κυνικῆς ἀπάθειας καὶ μὲ καθαρὴ ἀπαγγελία ἐμάχοντο μὲ λέξεις. Πάντως οὔτε ὁ πρωταγωνιστὴς τὸ ἔδειξε μὲ τρόπο ἔντονο, οὔτε ὁ θεατῆς ἐκατάλαβε πῶς ὁ ὑπεράνθρωπος κυνικὸς καὶ ρεαλιστῆς ἔγινε σιὸ τέλος κοινὸς ἀνθρώπος, ὑποχείριος στὴ θέληση τῆς γυναίκας. Ἡ πτώση

του φάνηκε μᾶλλον κωμικὴ καὶ ἠλιθία, ἐνῶ σιὸ βάθος εἶναι δραματικὴ. Στὴν καινούργια ἠθοποιὸν Μελ. Μερκούρη δὲν ἐταίριαζε καθόλου ὁ ρόλος τῆς κυνικῆς καὶ παραδοξολόγας γυναίκας. Καὶ τέλος οἱ ἐνδυμασίαι τῶν πλουσιωτάτων Ἀγγλων δὲν ἦταν τόσο πλούσιαι, ὅσο θᾶπρεπε.

ΣΤ Στὴ « Β α β υ λ ω ν ί α » τοῦ Δ. Βυζαντίου. Τὸ ἔργο αὐτὸ μποροῦσε νὰ λείπη ἀπὸ τὸ ρεπερτόριο. Καὶ ἀξία μεγάλη δὲν ἔχει—μετὰ τὴν ἀ' πράξη, οἱ ἄλλαι εἶναι σχεδὸν περιττῆς—καὶ τὸ κοινὸ τὴν ἔχει ἰδεῖ πολλὰς φορές. Τὴν ἀνέβασε καὶ τὸ Κρατικὸ Θέατρο Θεσσαλονίκης ἐπὶ κατοχῆς καὶ μάλιστα πολὺ καλύτερα ὅπως ὁμολογοῦν πολλοί. Οἱ τύλοι τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν ἀποδόθηκαν ὅλοι καθὼς ἔπρεπε, οὔτε τὰ τραγούδια ἦταν τέλεια.

(Γιὰ τοὺς «Πέρσες» θᾶσχοληθοῦμε σιὸ ἐπόμενον τεῦχος, γιαι δὲν τοὺς εἶδαμε ἀκόμη).

Ὁ χῶρος εἶναι μικρὸς καὶ τὰ ἔργα πολλὰ καὶ γι' αὐτὸ δὲν μποροῦμε ἐδῶ νὰ κάμουμε λεπτομερειακὴ κριτικὴ. Οἱ παραστάσεις δὲν εἶχαν μόνον τρωτά. Εἶχαν καὶ προτερήματα. Ἄν σημειώσαμε πρὸ ἐπάνω τὰ ἐλαττώματα καὶ τίς ἐλλείψεις, τὸ ἐκάναμε γιαι ἔχουμε τὴν ἀντίληψη ὅτι τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο δὲ μπορεῖ νὰ συγχωρῇ σιὸν ἑαυτὸ του τέτοιαι ἐλλείψεις, κι' ὅτι ἀπὸ ὑπόδειξη σφαλμάτων καὶ ἐλαττωμάτων ἠμπορεῖ νὰ προκύψη μιὰ διόρθωση, μιὰ ὠφέλεια ἀρκετὴ.

Ο ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ